

PARTİLERÜSTÜ POLİTİKA KÖTÜ MÜ?

4 Ekim 2021

Yıldırım Koç

Türkiye’de sendikal alanda sığılığın ve bilgisizliğin hüküm sürdüğü konulardan biri, “partilerüstü politika”dır.

Bu konuda herkes ahkam keser; partilerüstü politika anlayışına atar tutar. “Partilerüstü politika” nedir, diye sorsanız, verecek doğru dürüst cevabı da yoktur. Ama asar, keser; partilerüstü politika anlayışının işçi sınıfına ihanet olduğunu anlatır.

Bu anlayışın başka ülkelerde nasıl uygulandığını da, Türk-İş tüzüğüne ne zaman girdiğini ve zaman içinde bu hükmün nasıl değişiklik geçirdiğini de bilmez. Bunların farkında bile değildir.

Ama konuşur; siz de yerseniz, konuşmasını sürdürür.

“Partilerüstü politika” öyle genellikle zannedildiği gibi bir anlayış değildir.

Bazı ülkelerde “partilerüstü politika” izlenir. Bu kavram bazı başka ülkelerde Türkiye’dekinden farklı algılanmaktadır. İfadenin kaynağı da Avusturya’dır.

Partilerüstü Politika Anlayışının Kaynağı

Avusturya’da 1934 öncesinde sendikal alanda tam bir bölünmüşlük yaşıyordu. Sosyalist, komünist, hıristiyan demokrat, milliyetçi ve işveren denetiminde sendikalar kurulmuştu ve bunlar birbirleriyle tam bir mücadele içindeydi. 1934 yılında sosyalistlerin ve komünistlerin sendikaları kapatıldı. 1938 yılında ise Alman işgaliyle birlikte sendikacılık tümüyle sona erdi. Kesin olmayan verilere göre, Hitler Almanya’sının işgali sırasında her türlü siyasal görüşten 247 sendikacı idam cezasına çarptırıldı ve cezalar infaz edildi.

Toplama kamplarında yaşamlarını sürdürebilen sendikacılar faşizme karşı birlik kararı aldılar. 1945 yılında Nazilerin işgali sona erdiğinde, siyasal partilerden bağımsız bir sendikacılık anlayışı ile Avusturya Sendikalar Federasyonu (ÖGB) ve bağlı sendikalar yaratıldı. Avusturya’da sendikaların siyasal partilerden bağımsız olması da, “partilerüstülük” kavramıyla açıklanmaya başladı. Diğer bir deyişle, Avusturya Sendikalar Federasyonu (ÖGB) kurulduğundan beri “partilerüstüdür, ancak politika-dışı değildir.” (“überparteilich, aber nicht unpolitisch”)

Sendikal Birliğin Dayanağı Partilerüstü Politika

Avusturya’da ÖGB içinde sosyalistler, hıristiyanlar ve komünistler birer grup kurdular.

Sosyalist grubun Avusturya Sosyalist Partisi ile, hıristiyan grubun Avusturya Halk Partisi ile ve komünist grubun da Avusturya Komünist Partisi ile yakın ilişkileri vardı.

Bu üç grubun dışındaki eğilimler de bulunuyordu, ancak ÖGB’nin kuruluşunda etkin olan ve bu güçlerini uzun süre sürdüren siyasal çizgiler bunlardı. ÖGB’ye bağlı sendikalara üye herhangi bir işçi, bu grupların birine katılabileceği gibi, bağımsız da kalabiliyordu.

Bu farklı eğilimlerin üzerinde anlaştığı program da, ÖGB Tüzüğü’nün 3. maddesinde belirtilen şu amaçlardı: Avusturya’nın yeniden inşasında güçlü bir işbirliği; ülkenin bağımsızlığının ve tarafsızlığının korunması; faşizmle, her türlü gericilikle ve her çeşit totaliter eğilimle mücadele edilmesi; dünya barışının sağlanmasında işbirliği yapılması; Avusturya’daki işçilerin yaşam standartlarının yükseltilmesi için mücadele edilmesi.

Eğer biraz Almanca biliyorsanız ve üşenmeyip Avusturya Sendikalar Federasyonu’nun internet sitesine girerseniz, ÖGB tüzüğünde hâlâ “partilerüstü” (“überparteilich”) kavramının yer aldığını göreceksiniz.

Bu anlayışın “Amerikan sendikacılığı” ile ilgisi alakası yoktur.

Türk-İş’in tüzüğüne bu anlayışın yerleştirilmesi ise ayrı bir yazının konusudur.

Partilerüstü politika iyi midir, kötü mü?

Peşin bir yanıt verilemez. Şartlara bağlıdır.